

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 13 september 2007

Ö 3088-07

Framställning om utlämning till Albanien av häktade HH, registrerat födel-
sedatum den 15 mars 1938 (enligt egen uppgift född den 15 augusti 1950),
saknar fast postadress, medborgare i Albanien

Offentlig försvarare: Advokat HP

Albaniens justitieministerium har i en framställan den 27 mars 2007 begärt
att HH skall utlämnas till Albanien. Till stöd för framställningen har det åbe-
ropats två häktningsbeslut som meddelats av domstolen i domstolsdistriktet
Tropoja i Albanien den 17 maj 2005 och den 14 mars 2007. Enligt besluten
är HH misstänkt för överlagt dödande den 9 februari 1998, dödande under
försvårande omständigheter i två fall den 10 juni 2004 och innehav av mili-
tära vapen utan tillstånd vid båda tillfällena.

Sedan ärendet överlämnats till riksåklagaren enligt lagen (1957:668) om ut-
lämning för brott (utlämningslagen) och utredning verkstälts har riksåklaga-
ren enligt 17 § samma lag överlämnat ärendet jämte eget yttrande till Högsta
domstolen.

HH har motsatt sig utlämning.

HH har såsom anhållen och häktad varit berövad friheten sedan den 13 mars
2007.

Högsta domstolen, som den 4 september 2007 har hållit förhandling i ärendet, beslutar följande

YTTRANDE

HH har förnekat de påstådda gärningarna. Han har gjort gällande att det finns hinder mot en utlämning enligt 7-9 §§ utlämningslagen och artikel 3 Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Som grund för sin inställning har han anfört bl.a. följande. Det finns en allvarlig risk för att han dödas efter en utlämning till Albanien, och de albanska myndigheterna kommer inte att kunna skydda honom. Han och hans släkt har varit utsatta för flera svåra övergrepp under de senaste åren. Bl.a. har fyra bröder till honom, liksom en farbror och två kusiner blivit dödade, han själv blivit beskjuten, familjens gård blivit nedbränd och anhörigas gravar blivit skändade. Trots att anmälan skett har de albanska myndigheterna inte ingripit mot dem som utfört övergreppen. Händelserna har sin bakgrund i politiska motsättningar mellan det parti som han och hans familj sympatiserar med och ett annat parti som under en tid styr Albanien. Han löper därför risk att i Albanien utsättas för en förföljelse som riktar sig mot hans liv eller frihet eller som annars är av svår beskaffenhet. Förföljelsen beror på hans och hans familjs politiska uppfattning och de politiska förhållandena i landet. En utlämning skulle också vara uppenbart oförenlig med humanitetens krav. Till detta kommer att häktningsbesluten är uppenbart oriktiga. Det finns inte sannolika skäl för de påstådda gärningarna. Misstankarna grundas enbart på uppgifter som har lämnats långt i efterhand av personer med anknytning till hans politiska motståndare. Han vistades i Turkiet hela år 2004 och kan därför inte ha begått de gärningar som påstås ha ägt rum i Albanien den 10 juni det året. Omständigheterna i hans fall

är också sådana att det föreligger hinder mot utlämning enligt artikel 3 Europakonventionen.

Riksåklagaren – som inte ansett det föreligga något annat hinder mot utlämning – har anfört att hinder kan finnas enligt artikel 3 Europakonventionen, eftersom HHs familj tidigare har utsatts för flera allvarliga våldsdåd i Albanien då fyra av hans bröder dödats och hans hem utsatts för skadegörelse. Utredningen talar enligt riksåklagarens mening för att HH kan komma att utsättas för sådan omänsklig behandling som avses i artikel 3 om han utlämnas till Albanien och att albanska myndigheter inte kan skydda honom.

Enligt 9 § tredje stycket utlämningslagen får det genom en överenskommelse med främmande stat bestämmas att en fällande dom eller sådant beslut om häktning som meddelats av domstol eller domare skall godtas, om det inte i ett särskilt fall framgår att domslutet eller häktningsbeslutet är uppenbart oriktigt. Albanien har liksom Sverige anslutit sig till den europeiska utlämningskonventionen, Albanien med verkan från och med den 17 augusti 1998. Konventionen har vid tillämpning av 9 § utlämningslagen ansetts gälla även för sådana brott som begåtts innan konventionen trätt i kraft i förhållandet mellan de två berörda staterna (NJA 1998 s. 265). I detta fall skall därför båda häktningsbesluten – även det som avser påstådda brott den 9 februari 1998 – godtas, om besluten inte är uppenbart oriktiga. Vad HH har anfört mot de vittnesuppgifter som lagts till grund för häktningsbesluten utgör inte tillräckliga skäl att betrakta besluten som uppenbart oriktiga. Det finns inte heller något stöd i ärendet för uppgiften att han skulle ha befunnit sig i Turkiet vid tiden för de påstådda brotten i juni 2004. Häktningsbesluten skall därför godtas.

De gärningar som utlämningen avser får i svensk rätt anses motsvara mord enligt 3 kap. 1 § brottsbalken och grovt vapenbrott enligt 9 kap. 1 § andra stycket vapenlagen (1996:67). För brotten föreskrivs fängelse i mer än ett år i svensk lag, och det krav på brottets svårhetsgrad som ställs upp för en utlämning är därmed uppfyllt (4 § utlämningslagen).

I 7 § utlämningslagen anges det att utlämning inte får ske av den som på grund av bl.a. sin politiska uppfattning eller eljest på grund av politiska förhållanden löper risk att i den främmande staten utsättas för förföljelse, som riktar sig mot hans liv eller frihet eller eljest är av svår beskaffenhet.

HH har inför Högsta domstolen berättat om våldsdåd som han och hans släktingar utsatts för i Albanien. Enligt hans uppfattning går alla händelserna att hänföra till de starka partipolitiska motsättningar som rått i landet under flera års tid och som alltjämt råder.

Även om det kan ha funnits politiska inslag i en del av händelserna, ger inte utredningen underlag för några mer bestämda slutsatser om att politiska motiv legat bakom det inträffade eller att HH av politiska skäl kommer att utsättas för en annan påföljd i Albanien än den som direkt anknyter till de brott han misstänks för. Detta gäller särskilt som HHs uppgifter om händelsernas koppling till de politiska förhållandena i landet inte får tillräckligt stöd av utredningen i övrigt. Inte heller på annan grund kan det anses föreligga något hinder mot utlämning enligt 7 § utlämningslagen.

Både HH och riksåklagaren har emellertid tagit upp frågan om en utlämning till Albanien skulle strida mot artikel 3 Europakonventionen. Såväl denna artikel som 8 § utlämningslagen syftar till att tillgodose humanitetens krav. Fråga uppkommer då om bedömningen huruvida en utlämning av HH är

oförenlig med artikel 3 Europakonventionen skall ske som ett led i prövningen av om utlämningen skulle strida mot 8 § utlämningslagen eller om den skall ske fristående från prövningen enligt utlämningslagen (jfr Påle, Villkor för utlämning, 2003, s. 202 f.).

Enligt 8 § utlämningslagen får utlämning inte beviljas, om den i ett särskilt fall på grund av bl.a. den avsedda personens hälsotillstånd eller personliga förhållanden i övrigt, med beaktande jämväl av gärningens beskaffenhet och den främmande statens intresse, finnes uppenbart oförenlig med humanitetens krav. Även om de risker för övergrepp som HH uppgett sig löpa vid en utlämning har anknytning till honom personligen, kan bestämmelsen endast med svårighet tolkas på det sättet att den omfattar sådana risker. Under alla omständigheter får det anses klart att bestämmelsen inte kan ge underlag för en prövning som avser allmänna förhållanden inom exempelvis fängelseväsendet i den anmodande staten, en prövning som också den kan behöva göras enligt artikel 3 Europakonventionen (se t.ex. NJA 2002 s. 624 och Högsta domstolens beslut den 14 juni 2007 i mål Ö 581-07). Till detta kommer att den avvägning mot den främmande statens intresse som 8 § utlämningslagen förutsätter ter sig främmande vid en prövning enligt artikel 3 Europakonventionen. Under sådana omständigheter får det anses mest följdriktigt att reservera prövningen enligt 8 § utlämningslagen för sådana fall som bestämmelsen uttryckligen tar sikte på, vilket innebär att bedömningen enligt artikel 3 Europakonventionen bör göras vid sidan av prövningen enligt utlämningslagen.

Vid en sådan tolkning av 8 § utlämningslagen kan det inte anses föreligga något hinder enligt den paragrafen mot att HH utlämnas till Albanien.

Artikel 3 Europakonventionen medför att en person inte får utlämnas för lagföring för brott i ett annat land, om det är sannolikt att han där löper allvarlig risk att utsättas för tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Artikel 3 kan vara tillämplig också i fall då riskerna härrör från personer eller grupper av personer som inte är offentliga befattningshavare, om myndigheterna i det mottagande landet inte kan undanröja risken genom att anordna erforderligt skydd (se Europadomstolens dom i målet H.L.R. v. France, judgment of 29 April 1997, Series A no. 36, p. 745, särskilt punkt 40 samt Danelius, Mänskliga rättigheter i Europeisk praxis, 3 uppl. 2007, s. 81 och Påle, a.a., s. 225).

HH gör gällande att det finns en allvarlig risk för att han kommer att dödas efter en utlämning till Albanien och att myndigheterna där inte kommer att ge honom det skydd som han behöver. Även riksåklagarens mening är att HH kan komma att utsättas för en behandling som strider mot artikel 3 och att albanska myndigheter inte kan skydda honom.

Utrikesdepartementet har i en rapport om mänskliga rättigheter i Albanien 2006 anfört bl.a. att det mest grundläggande problemet är de svaga statliga institutionerna, framför allt det illa fungerande rättssystemet, och att en person som behöver lita till någon form av myndighetsutövning för att få sina lagliga rättigheter respekterade ofta inte får det skydd som han eller hon behöver. Migrationsverket har i utlämningsärendet yttrat att HH har en välgrundad fruktan att utsättas för omänsklig behandling av den art och omfattning som avses i utlänningslagen (2005:716). Migrationsverket har funnit att de albanska myndigheterna inte kan skydda honom samt att intern flykt inte är ett alternativ. Enligt verket är HH skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § första stycket 1 utlänningslagen.

HH har också åberopat en redogörelse från sin albanske advokat och utdrag ur en rapport om rättssäkerhetssituationen i Albanien som har utarbetats inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE).

Enligt Högsta domstolens uppfattning ger utredningen tillräckligt stöd för slutsatsen att flera av HHs nära anhöriga har utsatts för mycket allvarliga våldsdåd. Även om det inte helt har kunnat klarläggas vilka motiv som legat bakom händelserna eller på vilken grund HH personligen skulle utsättas för våld, måste det ändå mot bakgrund av vad som har kommit fram om våldet mot hans anhöriga bedömas som sannolikt att han själv löper en allvarlig risk att i Albanien utsättas för en behandling som strider mot artikel 3 Europakonventionen. Utredningen får också anses ge fog för bedömningen att de albanska myndigheterna inte kommer att kunna ge honom erforderligt skydd.

Högsta domstolen finner därför att det föreligger hinder mot utlämningen enligt artikel 3 Europakonventionen.

BESLUT I ÖVRIGA FRÅGOR

Frågan uppkommer då om HH alltjämt skall vara häktad. Det anges i 16 § tredje stycket tredje meningen utlämningslagen att beslut om tvångsmedel genast upphör att gälla, om det enligt Högsta domstolen finns hinder mot utlämning enligt 1-10 §§ samma lag. Riksåklagaren har anfört att det finns utrymme för att låta HH bli kvar i häkte tills regeringen avgjort ärendet om utlämning, om Högsta domstolen finner att det är artikel 3 Europakonventionen och inte 1-10 §§ utlämningslagen som hindrar en utlämning. Enligt riksåklagaren bör det särskilt övervägas om en svensk förundersökning skall inledas i detta fall, eftersom det albanska justitieministeriet meddelat att man

vill överföra HHs lagföring till Sverige om det enligt svenska myndigheter föreligger hinder mot en utlämning av honom. HH bör därför enligt riksåklagarens uppfattning kvarbli i häkte tills regeringen har avgjort utlämningsärendet.

HH har yrkat att han skall försättas på fri fot, om det enligt Högsta domstolen finns hinder mot en utlämning och detta oavsett om hindret följer av utlämningslagen eller Europakonventionen.

Ett beslut om tvångsmedel som har meddelats inom ramen för ett utlämningsförfarande är knutet till detta förfarande. Frågan om ett tvångsmedel skall bestå eller inte bör därför avgöras mot bakgrund av den materiella prövning som görs av hindren mot en utlämning (jfr prop. 1982/83:91 s. 48 f.). Högsta domstolens bedömning att Europakonventionen hindrar en utlämning är av materiellt slag. Det hinder som i detta fall föreligger enligt artikel 3 i konventionen får anses vara definitivt och inte mer tillfälligt till sin natur. Den omständigheten att hindret inte föreligger enligt 1–10 §§ utlämningslagen utan enligt nämnda artikel i konventionen kan enligt grunderna för 16 § tredje stycket utlämningslagen inte medföra att häktningsbeslutet skall bestå.

På grund av det anförda förordnar Högsta domstolen att HH inte längre skall vara häktad i utlämningsärendet.

För biträde åt HH i utlämningsärendet tillerkänns HP ersättning av allmänna medel med etthundratjugosextusenfemhundrafyrtiotvå (126 542) kr, varav 59 070 kr avser arbete, 44 655 kr tidspillan och 22 817 kr utlägg. Denna kostnad skall stanna på staten. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 25 308 kr.

Sekretessen enligt 5 kap. 7 § sekretesslagen (1980:100) för de uppgifter som hänför sig till utredningen om de påstådda brotten och som har förebringats vid förhandling inom stängda dörrar skall bestå i ärendet.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Johan Munck, Severin Blomstrand, Ann-Christine Lindeblad, Kerstin Calissendorff och Gudmund Toijer (referent)

Föredragande revisionssekreterare: Caroline Hedvall